

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—

el oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Újévi kívánságok.

A «Népnevelő» XIV. évfolyamának beköszöntőjét ezekkel a kívánságokkal kezdjük: adja Isten, hogy az újévben is fejlődjenek, izmosodjanak intézeteink s a legnagyobb tanító, Krisztus szellemében működő tanítói kar munkájának eredményei hirdethessék a nevelői ténykedés minden terén a keresztény szellemű magyar nemzeti népnevelés győzelmét. De azt is kívánjuk, hogy önsorsával megelégedett, kath. tanítói hivatásában fokról-fokra erősödő, a magyar nemzeti népnevelés érdekeit átérezni és megérteni tudó lelkes tanítói kar töltsse be a nevelés és oktatás feladatait iskoláinkban, intézeteinkben.

Ime, ezek a mi kívánságaink az újévben. És hogy megvalósuljanak, munkára hívjuk föl a kath. népoktatás összes tényezőit. Lapunk, miként a múltban, úgy a jövőben is hivatásának teljes tudatában ezekért küzd és fárad, őszintén és lankadatlanul. E célok szolgálatában állottunk a múltban és e célok győzelme lelkesíti a jövőben is. Nem rettenünk vissza még az akadályoktól sem.

Erős, kipróbált hadsereg a magyar kath. tanítói kar, amelynek organuma e lap, és e tábor megérti munkára hívó szavunkat. E szellemi hadsereg őseitől öröklött hűséggel örködik a kath. iskola fölött. Hivatásszeretettel, nemes ambícióval dolgozik, fárad, hogy a magyar kath. tanítói névnek tiszteletet és becsülést szerezzen. A múlt év is bizonyosságot tesz erről.

A kath. tanítóegyesületek tevékenysége, a magyarországi kath. tanítók pécsi nagygyűlése, az Országos Kath. Tanügyi Tanács munkássága mind-mind arról tanuskodnak, hogy a kath. tanítóságban van szakképzettség és mindenekfelett szívében nemes idealizmus él a nemzeti népnevelés fontos kérdéseinek, szükségleteinek kellő megoldásához. Amidőn betölti a szó legnemesebb értelmében vett kötelességeit az is-

kola falai között, nem tér ki azon feladatok elől sem, amelyek reá az iskolán kívül, a közéletben várnak. Életelvül követi, hogy az igazi néptanító az iskolában és azon kívül is egyaránt tanítója a népnek. Igen, legyünk az újévben is lelkes, munkás tanítói az Egyház, a haza gyermekeinek az iskolában és igazi, őszinte oktatói, vezetői az életben a magyar népnek. A mai kor viszonyai kétszeresen sürgetik ezt. Ne feledjük, hogy a tanító legszebb, legbecsebb jutalma az az öröm, ami a hűséges kötelességteljesítés nyomában fakad. A munka ily jutalma nélkül még a legdúsabb anyagi elismerés sem kölcsönözhet teljes megnyugvást az ideális léleknek. Sőt azt mondjuk, hogy csakis a szükséges kötelességteljesítéssel vihatható ki minden anyagi előny, mert az erkölcsi tekintély parancsoló szava előtt a legridegebb szív is fömelepszik.

Magyar kath. tanítók, munkára, hogy a keresztény szellemű magyar nemzeti népnevelés győzelmét hirdesse az iskola és a nemzeti közélet.

Vegyük fel a munkánkat a nevelői hivatás összes téerein.

Mélyítsük az iskolanevelést és tanítást, hozzuk azt közelebb az élet való szükségleteihez.

Műveljük a neveléstudományt egyrészt önmagáért a tudományért, másrészt azért is, hogy az által tökéletesebbé tegyük önmagunkat a nevelői állás kötelemének betöltésére.

Ápoljuk, fejlesszük a kath. tanítók egyesületi életét, országos szervezkedését, hogy erkölcsi és anyagi érdekeinkért egységes erővel küzdhessünk.

Tegyük gyűléseinket a pedagógiai tudományok otthonává. Érdekeinknek legyünk mindenkor komoly és határozott védelmezői. A tanítói állás ma már törvény előtt is közhivatal; ebből kifolyólag a közhivatal tekintélyével dolgozunk és a közhivatalnokot megillető elbánást kívánjuk meg a közélettől, hatóságoktól.

Ime, csak rövid vonásokban mennyi kérdésére mutathattunk reá a tanítói, a nevelői közteré-

cel.

kenységnek. Fogjon ki-ki munkájához. Boldog
ujvet. *Ember Károly*
szerkesztő.

A «Népnevelő» hivatalos kath. tanügyi hetilapot a Szent-István-Társulat adja ki és ingyen küldi szét az összes kath. népoktatási intézeteknek; azonban igen kívánatos, hogy a kath. egyesületek, iskolaszékek külön megrendeljék a lapot, ily módon remélhető volna, hogy a lap terjedelmét fokozza a kiadó Társulat nagymélt. elnöksége. A lap megrendelhető a «Népnevelő» kiadóhivatalában Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Ara egy évre 6 korona. *Kiadóhivatal.*

A fogalmazásról.

Jelen értekezésemben a fogalmazás kérdésének *elméletével* kívánok foglalkozni, de úgy, hogy kifejtve a fogalmazás mibenlétét, lássuk, hogyan kell annak tanításánál a *gyakorlatban* eljárni. Teszem ezt azért, mivel az emberileg tökéletes alkotás csakis az *elméletnek* és a *gyakorlatnak* harmonikus ismeretéből jöhet létre. A teória és a praxis a siker tekintetében egymástól elválaszthatatlan. Ha az egyikét tudod, a másikhoz pedig nem értesz, úgy munkád teljes, tökéletes sohasem lesz. Mert, ha tárgyunk lényegével tisztában nem vagyunk, nem találhatjuk meg az *alkalmazás* helyes módját. És, ha a gyakorlati eljárást talán tudom is, de tárgyam belső vonatkozásaiban az összekötő kapcsolatokat nem ismerem, akkor ezeket tanítói ténykedéseimben nem is alkalmazhatom. Így van ez minden művészetben, ugyanaz áll tehát a *tanítás* művészetére is. De hagyjuk az elmélet és gyakorlat egymáshoz való viszonyát és térjünk át tárgyunkra.

Bárá *Eötvös* József, első közoktatásügyi miniszterünk «*Növények*» című regényében, amelyben a nagy államférfiu nevelési eszméivel is megismerkedünk, szépen fejtegeti, hogy az egész emberi élet és az emberek intézményei a *fejlődés* örökös láncolatai. s valóban, ha végigtekintünk az emberi nem fokozatos művelődésének oly hosszú mesgyéjén, világosan látjuk, hogy az evolúció láncszemei hogyan illeszkednek egymásba, hogy fokról-fokra haladva, az emberi értelmet alkotásainak mai szédítően magas színvonalára emeljék.

Így vagyunk az iskolaüggyel is. Nézzük csak a kereszténységnek, az emberi kultúra ezen legnagyobb tényezőjének első szerény parochiális iskoláit és tekintsük a mai iskolát és tegyük összehasonlítást. Lehetetlen, hogy a nagy haladás, fejlődés folyamatát ne lássuk és ne méltányoljuk. De nézzük az iskola beléletét, a didaktikát és a metodikát és látni fogjuk, hogy itt is mily nagy a törekvés a tökéletesedés után. Különösen a mai korban, amely az iskola ügyét a legbelterjesebben fogja föl, jól tudván,

hogy az ember úgy egyeni, mint a köz tekintetében annál könnyebben oldhatja meg élete föladatát, minél alaposabb *érzelmi* és *értelmi* nevelése. Fölötte örvendetes a javítani törekvés azon a téren, amely az elemi iskola tanítási tárgyainak módszeres eljárását illeti és újabbak észlelhető. Látjuk az *irra-olvasásnál* az újítási mozgalmakat és most nem tekintve azt, hogy azok mennyiben helyesek vagy sem, mert erről tárgyalni lehet, de a jobb után való buzgólkodás tiszteletreméltó szándékát tőlük senki el nem vitathatja. Itt van továbbá a *rajzolás* kérdése, amely oly érdekes és értékes újításnak ígérkezik.

Tudjuk, hogy a közelmúltban különböző tanításterv-reviziók voltak, amik mind a népiskolai tanítás sikerének emelése érdekében történtek.

Népiskolai tanításunk *általános* eredménye évről-évre kedvezőbbé lesz, de ha az egyes tanítási tárgyak részleteibe hatolunk, mégis azt tapasztaljuk, amint az örökké úgy is lesz, hogy itt-ott oly hiányokra akadunk, amelyeken javítani lehet és es kell is. Ilyen hiány, amint azt az országos tanügyi közvélemény is elismeri: a *fogalmazásban* mutatkozik. Való tény, hogy a fogalmazás iskolaügyünk legfájóbb sebe. Ezt a tanítástervek átdolgozásai a legfeltünőbbben igazolják, még pedig azzal, hogy ezen a téren új csapásra térnek. És ideje is, hogy a fogalmazás tanításának, jobban mondva gyakorlásának kérdésével bővebben foglalkozzunk; mert fölötte szomorú dolgokat tapasztalunk, ha itt-ott kezünkbe kerül a tanulók oly írása, amit nem vezetésünk mellett írtak, vagy ha cselédeink és egyéb egyszerűbb emberek írásait megfigyeljük, avagy ha a szülők velünk írásban érintkeznek. Szinte megáll az ember esze, milyen lehetetlenségeket, csodabogarakat fogunk az írásban találni. A tollal bánni kevésbé tudó embereknél szinte általánosnak mondható írási iszony és tehetetlenség szintén egyébre nem vezethető vissza, mint a fogalmazáskészség hiányára. De így vagyunk a serdültebb ifjúsággal is. Ó, ha az a sok agyonrágott toliszár beszélni tudna, de nagy kinokról tennének tanuságot! Egy alkalommal egy pozsonyi nagykereskedővel iskolaügyeinkről beszélgettünk és ő kabátja zsebéből levelet vett ki és azt mondja: «Olvassa, kérem, ezt a levelet. Ezt egyik osztrák munkás írta nekem. Biztosan tudom, hogy az a saját fogalmazása és írása. Az volna a leghőbb óhajom, hogy a mi népünket is erre a műveltségi fokra emeljük». A levél egyszerűen, de helyesen, a közvetlenség hangján volt megfogalmazva, az írás tiszta és rendes. Hogyan állunk mi e téren?

A baj megvan, tudjuk, hogy a fogalmazásban a tömeg gyenge. De itt fölvetethetők a kérdést, vajjon egyáltalában kívánható-e a népiskolától, különösen annak négy alsó osztályától, a *fogalmazás*. A felelet erre pedig nem egyéb, mint az, hogy *igenis*. A népiskolának a fogalmazásra kiváló gondot kell fordítania, mivel a nemzet

zöme
adja
a ku
hisz a
hogy
ha az
Iga
haner
más
rozot
kell,
földra
önáll
mind
tanita
mek
vissz
irály.
Azér
mert
nitás
eljár
széd
olvas
fejte
a ta
tatás
stb.
a fo
akar
figye
M
lássu
közö
haso
hogy
Hog
nün
A
gom
szel
kife
öröz
I
feje
És
érzi
nür
ség
ma
és
vil
ez
sül
új.

zöme az elemi iskolával befejezi tanulását, ez adja meg neki leendő műveltségének alapját és a kulcsot további haladására. És elvégre is, hisz annak a gyermeknek műveltségéhez tartozik, hogy amit lát, hall, gondol és *elmondani* tud, ha az írás technikáján túlvan, le is tudja írni.

Igaz, hogy a fogalmazás tanítása nem könnyű, hanem igen is nehéz, mivel ez nem olyan, mint más tanítási tárgy, amelynél egy fix, meghatározott pensum van előírva, amit elvégeznünk kell, mint például az olvasásnál, írás, számtan, földrajz stb.-nél. A fogalmazás nem egészen önálló tárgy, hanem szoros összefüggésben áll minden tanítási tárggyal és egész követelt tanítási rendszerünkkel. A fogalmazásban a gyermek egész értelmi intelligenciája tükröződik vissza, mert a gyermekre is áll a mondás: Az irány, az írási mód, a fogalmazás: az ember. Azért állítom, hogy a fogalmazás tanítása nehéz, mert erre, nem tekintve egyes külsőségeket, tanításunk egész menetének, minden követelt eljárásunknak van hatása. A tanító helyes beszéde, rendszeres gondolkozása, az értelmes olvasás, a feladat megbeszélése, a költemények fejtegetése, az új kifejezések megmagyarázása, a tanulónak kifogástalan beszédre való szoktatása, a hibáknak mindenkor való kijavítása stb. mind befolyásolja a fogalmazást. Ha tehát a fogalmazás kérdésével alaposan foglalkozni akarunk, akkor ezen szempontokat sem szabad figyelmen kívül hagynunk.

Megalapozván ezekben tárgyunk fejtegetését, lássuk már most, mit tegyünk, hogy a mutatózó bajt orvosoljuk. Itt pedig az orvoshoz hasonlóan járjunk el, keressük a baj forrását, hogy azt azután gyökeresen orvosolhassuk. Hogy a baj forrásához jussunk, föl kell vetnünk a kérdést: *Mi is a fogalmazás?*

Amint tudjuk, fogalmazni annyit tesz, mint *gondolatainkat, érzelmeinket helyesen, a nyelv szellemének megfelelően kifejezni*. És itt már kifejeztük tárgyunk lényegét: *gondolatainkat, érzelmeinket a nyelv szellemében kifejezni*.

Igen találóan mondja egy neves író: Hogyan fejezzünk ki valamit, ha nincs mit kifejeznünk? És hogyan fejezzük ki azt, amit tudunk és érzünk, ha nincs mivel gondolatainkat kifejeznünk, azaz, ha nem rendelkezünk azon ügyességgel, hogy magunkat kifejezhessük? A fogalmazáshoz tehát két dolog szükséges: *gondolat és kifejezési készség*.

Pozsony.

Mihalicska János.

(Folytatjuk.)

A gyermekek fölvilágosítása.

Ama kérdést, hogy a gyermekeket föl kell-e világosítani a nemi dolgokra nézve s kinek legyen ez a feladata, tárgyalta le a *«a Feministák Egyesületé»*-nek szülői értekezlete. Maga a tárgy nem új, már egyesek könyvekben, szaklapokban nyilat-

koztak róla, sőt pl. a német tanítók 1898-ban *Boroszlóban* tartott egyetemes közgyűlésén tulajdonképpen nem csak a gyermekek fölvilágosításáról, hanem a kérdésről tovább menőleg is tartott föl-olvasást *Bergmann Pál*, jénai bölcészeti tanár. Azóta a kérdést *Németországban* letárgyalták és a határozatokat csak itt-ott alkalmazták. *Hajós Lajos* dr. *«Erkölcsegészségi védelem ligája»* megalakításakor írta egyik napi lapunkban: «Ma csak szándékuk és jóakaratauk áll tisztán, stratégijuk még bizonytalan. Első lépésüknek a fölvilágosítás munkáját választották... Ennél az első lépésnél előbbreválnak tartom a nyelvek és fülek feloldozását az álszentség hinárjától, amely nyíltság után való vergődésében körülfonja és mélységbe rántja az igazságot... A liga küzdelmének porondján mai nyelvünk tudományosan vagy franciásan idegen, vagy pedig kénytelen a kaszányák szótárával és kifejezéseivel élni». Ha az előbbieket az *«Erkölcsegészségi védelem ligájára»* vonatkoznak, akkor mit szólunk a gyermekek fölvilágosításánál a nyelvalkotás nehézségeiről. Ehhez bizony nevelni kellene a gyermekeket. Nézzük csak pl. az angol nemzetet. Míg nálunk elkezdve a falusi viskótól «a szalon parkettjéig», sőt itt hatványozott mértékben, kényes kérdéseknél a felnőttek pikáns és kétértelmű kifejezésekkel élnek, ami arra vezet, hogy ha ily tárgyról komolyan beszélünk, akkor is egyesek a háta mögött nem tudom mit látnak, addig az angol ha szükséges, nyíltan nevezi meg a testnek egyes részét, amelyről beszélve, senki sem ért, vagy gondol valami illetlenséget, mert ha nincs szüksége e kifejezésre, nem használja, mert nem tüzi ki élcek gyártására. Maga a kétértelem nélküli, tiszta, lelket nem sértő magyar beszéd megalkotása egyúttal szükségessé tenné azoknak, akik fölvilágosítók akarnak lenni, a komoly viselkedését, mert eme dolgokra vonatkoznak tán leginkább *Göthének* szavai: «Mann könnt erzogene Kinder gebären, wenn die Eltern selbst erzogen weren».

Különben, hogy nem voltak hiábavalók egy másik napilapunk «a keresztény pedagógusok és szülők figyelmét fölhevítjük e kérdésre, esetleg a hozzászólásra» szavai, mutatják az értekezleten elhangzott szavak.

Azt mondják: «Az érzéki kicsapongások igen kis mértékűekké szorulnának össze, ha nem tartózkodnánk a társaságokban, a szöszéken, az iskolában és könyveinkben azokról beszélni és az igazsághoz mérten, azoknak összes hatásait értelmük szerint megbélyegezni.

Hisz a természet mindig tiszta és megismerése, vizsgálása s az ebből merített anulságok csak üdvösek lehetnek. A természet oly tiszta, mint teremtoje!

Abban a szilárd meggyőződésben élünk, hogy tisztán a titok fátyola az, ami az ifjúságot csábitja. Egészen mást gyanítanak az alatt, mint a rájuk, e fátyol mögött váró szent kötelességet, amit azonban meg sem találhatnak, mert a

gyönyör elvakítja őket. Ennek a fátyolnak kell tehát az összes emberiség üdvére lehullani, mert csak a legteljesebb és hamisítatlan igazság segítségével tudjuk a bűnt hamis, vakító fénytől megfosztani és megvetésre méltó voltát kellő világításban mutatni be».

A «Feministák Egyesülete» hibázott, amikor e tárgyat esupán mint *fiziológiai* kérdést tárgyalta, mert hisz az ember *pszicho-fiziológiai* lény, azaz anyagi és szellemi ereje van, és e kettő egymástól elválaszthatatlan. A *pszichikai* állapot az első, a *fiziológiai* második jelenség. Az erkölestelen gondolatok ugyanis izgatják, ingerlik a szerveket is, amelyek a lélekre hatva, vágyat ébresztenek és ez a vágy végre erkölestelen eselekvésben nyeri kielégítést. Amikor mi is betűröl-betüre aláírjuk a fölvilágosítás szükségességét, ugyanakkor nem tudjuk eléggé hibáztatni az ily egyoldaluságokat, amelyek különben önönmagukban károsak: «Az iskola terményrajz oktatása a növények és állatok megtermékenyítésének és szaporodásának oktatásával kapcsolatosan az emberi faj szaporodásának törvényeit is meg kell ismertetni. *Egyetlen eszköz a Darwin elméletének ismertetése. A művészi érzék korai felkeltése stb.*»

Nem uraim, itt másról van szó, nem kevesebbről, mint az igazi vallás-erkölesös nevelésről és ily körben való felvilágosításról és az *akarati megédzéséről*. Maga a vallás-erkölesös nevelésről e helyütt külön írni nem akarok, pedig e kérdés megoldása az előbbiekkal kapcsolatban — nem esupán szavakkal, hanem tettekkel — az egyedüli megoldás, amely munkának a családi tüzelynél kell kezdődnie s amely munkát nem volna szabad az utcának vérig sértenie. Amíg maguk a szülők és orvosok között sokan lesznek, akik azt vallják, hogy az önmegtartóztató életmód, egy *Rohleder, Ribbing, Beale, May, Kraft Ebbing, Forel, Rubner, Brenning, Haller, Wachenfeld, Paget, Körning, Sonderegger*, sőt még a különben a pikantériákat kedvelő *Mantegazza* nyilatkozataival szemben, ártalmas, addig nehéz lesz munkánk.

Eberhardt János.

(Folytatjuk.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Iskolai tankönyvek kormányhatósági engedélyezése magyar tannyelvű iskoláknál szükségtelen.
Kivonat a besztercebányai egyházmegye 1907. évi XV. körleveléből. Az iskolaigazgató Lelkész urak részére tájékoztató közlésem a nagymélt. m. kir. Vallás- és Közokt. Miniszter úrnak múlt év október hó 19-én 115.816. sz. a. az összes kir. tanfelügyelőkhöz intézett alábbi körrendeletét: «Értesültem arról, hogy egyes kir. tanfelügyelők felhívtak egyes hitfelekezeti népiskola-fenntartókat, mely szerint az általuk fenntartott magyar tanítási nyelvű felekezeti iskolákban használt tankönyvek általam is engedélyeztessenek. Ezen bizonyára tévedésből eredt tanfelügyelői intézkedés helyreigazításul tudomására hozom Cimednek, hogy az 1907. évi XXVII. t.-c. 20. §-a csakis a nem magyar tanítási nyelvű községi és hitfelekezeti elemi népiskolákra vonatkozik; miből önként következik, hogy a magyar tanítási nyelvű felekezeti elemi népiskolákban eddig használt,

a felekezeti főhatóságok által jóváhagyott és engedélyezett tankönyveknek és egyéb tanítási eszközöknek nem kell a kormány által jóváhagyatniok.» *Garamszentkereszt, 1907. nov. 15.*

EGYESÜLETI ÉLET.

Egy «Szemléltető doboz»-ról. Újabb időben több sikerült kísérlet történt a szemléltető munkák tökéletesítésére. Egy ilyen ügyes találmányról akarok ismertetésül néhány szót elmondani. A rozsnyógyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület őszi közgyűlésén mutatta be *Markos János* oszgyáni kántortanító az általa föltalált «Szemléltető doboz»-t. Egy esukható ládikához hasonlít, benne két könnyen forgó hengerrel, melyek a külső oldalon levő karalakú kicsiny vashajtóval le- és fölforghatók. A hengereken tetszésszerűen hosszúságú és szélességű erős vászon van kifeszítet alakban fölsavartva, amely a fölsavart vászonnak azt a részét fordítja bármikor a szemléltető doboz nyitott feületékeze, amelyeket akarja: miután a hengerek ellenkező két irányban forogva esavarják tova mindaddig a hengereken levő vásznat, míg a kívánt részhez oda nem jutunk. Így tehát a vászonra elhelyezett (reá ragasztott) szemléltetési ábrák azon része fordul a tanulók felé, amelyiket akarja a tanító előadása alkalmával a gyermekeknek bemutatni. Míg ellenben a többi szemléltető anyag (ábrák) a dobozban elhelyezett vászonrészeken eltakarva marad a tanulók előtt. Ily módon a gyermek figyelmét leköti és a forgatás által az újabbnál-újabb előforduló változatos tárgyak rendkívül fokozzák a szem és a lélek éberségét. Tudjuk, hogy a tanteremben kifüggesztett szemléltetési ábrák, miután azok folytonosan a gyermekek szeme előtt állanak, a gyermekei fogékony lelek tulajdonságai folytán könnyen és hamar bevésődnek ugyan az elmébe és így a sokszor látott tárgyak iránt csak az első és második évben érdeklődnek, azután megszokva azokat, hétköznapi közömbösséggel szemlélik: később megunva, reá sem figyelnek többé, sőt sok esetben meg is rongálják azokat. Ellenben a készüléknél a doboz eltakarja folyton a tárgyakat és a hajtás által ingerli a gyermekek figyelmét, mivel csak akkor láthatja a gyermek a képet, ha a szemléltetés ideje bekövetkezik. Rongálásról meg egyáltalán szó sem lehet, mert előadás után a doboz teljesen elzárható. A doboz nagysága a szemléltetési képek bármily nagyságához alkalmazható, illetve a doboz akkora nagyságra készíthető, amilyen nagyságúak a szemléltetési ábrák. Elhelyezhetők a dobozban: térképek, faliolvasóablak, természetani, mértani, természetrajzi, számtani stb. szemléltetésre vonatkozó tárgyak. A zárás miatt és a hengereken felgöngyölve nyugvó taneszközök portól, piszoktól és mindenféle külső befolyástól véde vannak. Tehát az anyagi kiadások hosszú időre megvannak az által takarítva. A doboz kiállítása igen olcsó, mi által a legszegényebb iskola is beszerezheti. A feltaláló élvezetes magyarázatát a közgyűlés figyelemmel hallgatta és a célszerűségét egyhangu határozattal mondta ki. Felkérte az illető kartárs urat arra, hogy dobozát megnagyobbított alakban készíttesse el. A közgyűlés pedig csekélyseget bízta meg a magyarázat rövid, vázlatos megírásával, egyszersmind felkéri általam a közgyűlés a Szent-István-Társulat zives figyelmét erre az igazán értékes és szellemes taneszköznek a megbirálására és annak országosan való terjesztésére. *Jólész, Szűts István*, róm. kath. tanító.

IRODALOM.

Katholikus Szemle. Huszonkettedik kötet. A Szent-István-Társulat megbízásából szerkeszti *Mihályfi Ákos* dr. I. füzet. Január. Az első füzet a következő gazdag tartalommal jelent meg: A tiszta erköles érdekében. *Mázi* Engelbert dr. A főkegyuri jog és a magyar alkotmány. *Turi Béla*. A természettudományos világnézet és a hit.

Mécsáros István dr. Szent-László, Nagyváradi alapítója. **Karácsonyi János** dr. Vázlat a konstantinápolyi pátriárkáság történetéből. **Karácson Imre** dr. A vezekelő engesztelők. Elbeszélés I. **Filó** Károly. Vissza? Költemény. Ifjú **Incze Ferenc**. Ujabb regényeink. H. Tea. Költemény. **Pogány Károly**. Téli éjszakán. Költemény. **Palyi István**. Folyóiratok szemléje. gd. Könyvismertetések és bírálatok: A pannonhalmi szent Benedek-rend története. **Döry Ferenc** dr. Harkányi Ede: Babonák ellen. Ism. **Jehlicsa Ferenc** dr. Csácsár Elemér: Anyos Pál versei. Ism. **Gálos Rezső**. Horváth Zoltán: A teremtés napjai. Ism. **Schütz Antal** dr. — **A Katolikus Szemle** a Szent-István-Társulat elnökségének felügyelete alatt s ugyanazon Társulat költségén adatik ki, mert a társulati tagok évi illetményének egy része. Nem-tagok számára előfizetési ára 10 korona. Megjelenik a nyári szünet (július—augusztus) kivételével, havonként, összesen tehát tizszer, hat éves füzetekben. A szerkesztőseget illető minden küldemény a szerkesztő nevére a Társulat házába: *Budapest VIII., Szentkirályi-utca 28. szám* intézendő; tagdíjak, előfizetések és reklamációk ugyanoda küldendők a Szent-István-Társulat **igazgató-ságához** címezve.

VEGYESEK.

Az iskolaegyesület újévi tisztelgése a bibornok hercegprímásnál. Az Orsz. Magy. Kath. Iskolaegyesület ügyvezető igazgatósága dr. **Giesswein Sándor** elnök vezetése alatt az újév napján tisztelgett **Vaszary Kolozs** bibornok hercegprímás Ó főmagasságánál, az egyesület fővédnökénél. A bibornok hercegprímás kegyesen fogadta az üdvözlést és élenként érdeklődött a most megalakult egyesület működéséről, és örömmel értesült azokról az intézkedésekről, amelyeket az ügyvezető igazgatóság az egyesület végleges szervezése és így működésének megkezdése érdekében eszközölt.

Az Országos Kath. Tanügyi Tanács elnöksége a magyar kath. tanítóság nevében hódoló tisztelettel üdvözölte az újév alkalmából **Zichy Gyula** gróf püspök Ó méltóságát, a Tanács védő-elnökét. Védő-elnök szeretetteljes szavakban mondott köszönetet az üdvözlésért és lelkes szavakban buzdítja a kath. tanítói kart fontos hivatásának betöltésére.

Harkács és Sankfalva község róm. kath. hívei által fenntartott róm. kath. elemi népiskola növendékei vezetésével mellett **Bartha J.** «Bellehem» karácsonyi színművét játszották el a helybeli és nagyszámú vidéki érdeklődő előtt. Meleg köszönetemet fejezem ki az igazán szívvel-lelekkel pártoló azon kedves hallgatóknak, kik csekélyke anyagi támogatásukkal védelmére siettek a kitűzött célnak. A begyűlt összegből a helybeli róm. kath. iskola tanszerkészletét igyekeztem gyarapítani. **Harkács-Sankfalva. Szabó Sándor**, róm. kath. tanító és kántor.

Köszönet. A nórapi róm. kath. elemi iskola növendékei ezidén is fényes eredménnyel adták elő **Kalmár Antal** tanító úr vezetése mellett a «Bellehemi bakter» e. pásztorjátékot. A befolyt jövedelemből tavaly is egy szép örngyal-képet, az idén pedig egy feszületet helyeztek el az iskolában. Ezen alkalomkor is nagys. **Walla Géza** helybeli földbirtokos úr pazar fényvel és gazdag tartalommal földszített karácsonyfát ajándékozott az iskolában a gyermekeknek, melyért ezúttal is hálás köszönetünket nyilvánítjuk. **Nórapi, Mészáros Ferenc**, isk. gondnok.

Ifjak ünnepe. A marczali-i kath. ifjúsági egyesület f. hó 26-án a saját helyiségében karácsonyi ünnepélyt rendezett a következő tárgysorral: Karácsonyi ének. Előadta a férfi kar: Megnyitó beszéd tartotta **Adám János** apátplébános ur: Karácsony éjjelén. Szavalta: **Virág István** e. t.: A szentifa. Szavalta: **Farkas Mihály** e. t.: Ünnepi beszéd. Tartotta: **Dr. Vajda Aladár** úr: Karácsonyi ének. Előadta a férfi kar: Éjféli misén. Szavalta: **Kováts Sándor** e. t.: Karácsony a kaszárnyában. Szavalta: **Zrínyi József** e. t.: Alkalmi felolvasás. Tartotta

Kováts Sándor ig. tanító ur. Az ünnepélyt az ajándék tárgyak kiosztása zárta be.

Iskolai karácsonyi ünnepély. A madarasi róm. kath. elemi népiskola tanulói 1907. évi december hó 26-án az iskolaépület egyik termében előadták «Bellehemi asszonyok és az aprószentek» című rendkívül érdekes karácsonyi pásztorjáték, egy élőképben és 12 jelenetben. December 27-én, 29-én, 1908. január 1-én megismételték és január 5-én és 6-án is lesznek változatos játékok. A befolyt tiszta jövedelmet iskolai jótékony célra fordítják. Az ünnepélyt **Greiner Gyula** tanító rendezte.

Követendő példa. **Szekeres János** offenbányai plébános a szociáldemokrácia ellensúlyozására minden vasárnap, az estéli időben, saját lakásában vallásos fölolvasásokat tart. Résztvehetnek azokon férfiak és nők valláskülönbség nélkül. A fölolvasásokat számosan látogatják.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Barti róm. kath. elemi népiskolánál osztálytanítói állás üresedésbe jött. Fizetése: butorozott szoba, községtől és államtól 910 kor. Fizetés kiegészítése az államtól fog kéretni. Pályázati határidő **január 15.** Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények **Zlatnányánszki Ernő** isk. széki elnökhöz küldendők. 6 1—1

Paldi (Pozsony m.) kántortanítói állásra **január 16.** pályázat hirdettetik. Jövedelme: a díjlevél szerinti 1148 kor. 80 fill. Azonkívül 100 kor. segélyre kilátás. Csak okleveles pályázhatik. Tót nyelv szükséges. **Martin-kováts János** plébános. 11 1—1

Egri érseki megye.

A pusztamonostori róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése a községtől 600 kor., államsegély 200 kor., kertilletmény 20 kor., 1000 koronáig fizetékieskiegészítésért államsegély már kérelmezteit, 2 szobából álló lakás melléképületekkel. Kötelessége: bármely osztály önálló vezetése, faiskola díjtalan kezelése, szükség esetén a kántornak a kántori teendőknél való díjtalan helyettesítése. Okleveles pályázók összes okirataikat, ezek között nőtlen vagy nős állapotot igazoló bizonyítványt **január 12-ig Sikorszky József** lelkész, iskolaszéki elnökhöz küldjék. Személyes megjelenő előnyben. Utiköltséget nem adunk. Pusztamonostor (J.-N.-K.-Szolnok m.) vasút helyben. 1 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Az úrvölgyi (Zólyom m.) róm. kath. első kántortanítói állomásra pályázat nyílik. Jelenlegi jövedelme (mely az 1907: XXVI. t.-c. alapján lesz rendezve): a magyar kir. erdőigazgatóságtól 193-20 kor., az erdészeti társaságtól 393-20 kor., államsegélyből 164 kor., kántorságból 32-16 kor., 30 m³ kemény tűzifa, kényelmes lakással és kerttel. A másodkántortanító előlépése esetére ez utóbbi állásra nyílik pályázat. Jövedelmének összege ugyanaz: fa, lakás és kert, mint fent. Kellően fölszerelt bélyeges és a nagytekintetű magyar kir. erdőigazgatósághoz (Besztercebánya) címzett folyamodványok **1908 január 31-ig** alulírotthoz küldendők **Besztercebányára. Hólszky Károly**, egyházkerületi tanfelügyelő. 2 1—1



Szőlőoltványok:

hiányok pótlására 2 éves dús gyökérrel, zöldoltással készítve ezre 100 frt. Telepítésre gyökeres zöldoltvány ezre 80 frt. Telepítésre sima zöldoltvány ezre 40 forint.

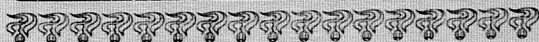
Fásoltványok:

Gyönyörű példányok, fajtisztán ezre 100 frt. Szépségihával, eredési biztosítással ezre 45 frt. Mind Riparia Portalisra oltva a következő fajokban: **Fehér borfajok:** Olasz Rizling, fehér és piros Szilankamenka, Furmint, Sürfeher, Mézesfehér, Ezerjó, Erdői, Bakator, Kövidinka, Mirkovácsi, Muskotályok, Hárslevelű, Sauvignon, Bánati Rizling. **Vörös borfajok:** Nagy burgundi, Oportó, Nemes Kadarka, Aramoa. **Csemégefajok:** Fehér és piros Chasselas, Passatutti, Tokaji Chasselas, Ezredéves, Muskotályok stb. Sima Rip. Port. I. oszt. 10 frt, sima Rip. Port II. oszt. 5 frt, gyökeres Rip. Port. I. oszt. 18 frt, gyökeres Rip. Port. II. oszt. 10 frt, gyökeres 2 éves gyökerű 18 frt. Hazai nemes vesszők sima 10 K, gyökeres 30 K a fenti fajokból. Oltványaimért teljes felelősséget vállalok s ha a vevő azzal nem volna megelégedve, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. Tavasszal átadásra is elfogadok már most előjegyzést. Előlegül az ár negyedrészet kérem beküldeni. Hegyi bor: -iller, fehér 50 korona, vörös 60 korona.

SZÉKELY I. JÓZSEF

Gyöngyös, Szent-Urban-Templom.

698 4-23



Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)



Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekké templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig. Tanulóknak s lekezeseknek különös szazalékengedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 79c

Már megjelent!

Kedvezményes árak!

Karácsonyi duda-játék (Pastorale) C dur

ára 1 korona helyett 60 fillér.

Karácsonyi és újévi ajándékul

igen alkalmasak még a következő szép, hasznos és praktikus egyházi zeneművek:

Hazafias Mária dalok I. (2 kor.), **II. legújabb** (2 kor.), **Mária-dalok I.** (1 kor.), **II.** (1 kor.), **III.** (2 kor.), **IV.** (1 kor.), **V.** (2 kor.), **VI.** (1 kor.). — **Miatyánk Üdvözlégy** (1 kor.).

Magyar dallamos ünnepi praeludiumok az összes hangnemből (4 korona).

Megrendelhetők a fenti kedvezményes árakban (a pénz előzetes beküldése mellett) a szerző kollégánk címén: **Kontor Elek**, Budapest, VII., Thököly-út 42. sz., II. em., 6. ajtó. (Ugyanitt világi zeneművek is kaphatók.)

Elismert csak elsőrangú műremek a valódi ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

Tanároknak részletfizetésére megegyezés szerint.

Nagyon ajánlatos különlegesség: Zimmermann-féle iskolaharmoniumok 150, 170, 190 és 220 kor.

Zimmermann-cég képviselője Ausztria-Magyarország részére:

Hörl Nándor Pozsony, Ventur-u. 8.

A Zimmermann-féle

harmoniumok művé-

szieszen vannak han-

golva s mindenütt fel-

tűnést keltenek elra-

gadón szép összhang-

jukkal

Képes árjegyzék ingyen.

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

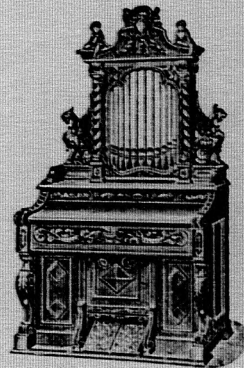
~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~



Nagyon elegáns elsőrangú pianino K 560.

Csak a fenti cégnél kapható

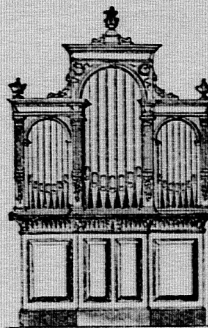
Prospektus ingyen.

456

## CSEH ISTVÁN

orgona- és harmonium építőmester

## Egerben.



Ajánlkozom mindenemű templomi orgona- és harmonium-készítésére a legújabb légnymatú, (pneumatikus) cső-rendszer szerint, igen jutányos árak mellett.

Régi orgonaátalakításokat, javításokat, tisztításokat és hangolásokat olcsón vállalok el jótállás mellett.

# MOST JELENTEK MEG

## KEDVES TÖRTÉNETEK.

Fiatal leányok számára.  
Irta: G. BÜTTNER JULIA.

Ára  
kötve  
2  
korona.

## UJ VILÁG

Elbeszélés az ifjúság számára. Irta:  
SZIKLAY JANOS.

Ára  
kötve  
2.40  
korona.

## Keresztény templom- építés az ó-korban.

A legújabb kutatások nyo-  
Ára :: man. — Tizenkilenc képpel.  
3 korona. Irta Dr. RÉCSEY VIKTOR.

Oktató köny-  
vecske az  
elemi iskolá-  
sok részére.

## A modern fizikai axio- mák válsága.

Irta: Dr. PECSI GUSZTÁV. 1 korona.

A «Családi  
Regénytár»  
ötvenedik  
kötete.

## A JÁMBOR GYERMEK.

Irta: GRATZER PIUS.  
Ára csinos kötésben —.70 fillér.

## UJABB ELBESZÉLÉSEK.

Irta: ANDOR JÓZSEF.  
Ára vászonkötésben 1.—korona.

## Szent Erzsébet karácsonya.

Misztérium három képpen. Irta Tóth József. Ára 50 fill.

## Kilenc keddi ájtatosság,

Püldái sz. Antal tiszteletére. Szent Antal híveinek ajánlja  
Tóth József. Ára füzre 50 fillér.

## Római katolikus szertartástan.

Polgári iskolák számára. Kiadta  
TÓTH JÓZSEF hitoktató.

Ára füzre .50 korona.

## IFJUSÁGI KALAUZ.

Irta és a katolikus tanulóknak  
ajánlja GRATZER PIUS.

Ára füzre .50 korona.

**Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyv-  
kereskedésében, Bpest, IV., Kecskeméti-utca 2.**